

Wat is GPP?

Groene overheidsopdrachten (GPP) zijn het proces waarbij overheden goederen, diensten en werken aankopen die gedurende de volledige levenscyclus minder belastend zijn voor het milieu dan de goederen, diensten en werken met dezelfde primaire functie die anders zouden worden verkregen.

Wat is GPP4Growth?

GPP4Growth verenigt de ervaring en de aanpak van negen overheidsinstellingen van over heel de EU om die instellingen beter in staat te stellen beleidsmaatregelen te treffen die eco-innovatie en groene groei door middel van groene overheidsopdrachten (GPP) bevorderen. 14 % van het totale BBP van de EU wordt uitgegeven door overheidsinstanties in Europa. De overheidsuitgaven aan goederen, diensten en werken hebben een totale geraamde waarde van 1,8 biljoen euro per jaar. Die substantiële publieke "koopkracht" kan worden gebruikt om eco-innovatie, grondstoffenefficiëntie en groene groei te stimuleren door milieuvriendelijke, grondstoffefficiënte goederen en diensten te promoten.

Toepassing van groene overheidsopdrachten en monitoring van hun implementatie

Samenvatting

Deze beleidsnota is gebaseerd op een rapport dat werd opgesteld voor en bezorgd aan de stakeholders in de aanloop naar een internationale werkgroepvergadering, van 11 tot 13 juni 2019 in Jelgava, Letland.

Tijdens de bijeenkomst in Jelgava konden de partners van GPP4Growth hun ervaringen met de praktische toepassing van groene overheidsopdrachten (GPP) uitwisselen, met een bijzondere nadruk op verificatie en monitoring van de implementatie. Het rapport diende als een achtergronddocument dat de besprekingen in Jelgava aanvulde en voedde. Het analyseerde reële voorbeelden van groene overheidsopdrachten en stelde op basis van die analyse aanbevelingen en richtlijnen voor.

Deze nota is een samenvatting van enkele van de belangrijkste onderwerpen in het rapport. Ze vermeldt ook de 16 aanbevelingen voor groene overheidsopdrachten die het rapport voorstelt. Deze aanbevelingen zijn nuttig voor overheidsdiensten die hun eigen beleid en procedures voor groene overheidsopdrachten willen ontwikkelen.

Inleiding

Als context voor de aanbevelingen die in de tweede helft van deze nota volgen, worden eerst voorbereiding en implementatie –twee fases in een GPP-proces- behandeld, samen met het verband tussen die twee fasen en de monitoring van het proces.

Daarna worden de types praktische voorbeelden beschreven die werden onderzocht om het oorspronkelijke bronrapport op te stellen.

Vervolgens worden de voornoemde aanbevelingen opgesomd. Ze hebben betrekking op verschillende factoren die de geslaagde implementatie van GPP kunnen beïnvloeden.

Tot slot worden enkele instrumenten en methodes besproken die aanbesteders in de verificatie- en monitoringfasen van een GPP-proces kunnen gebruiken.

Vorbereiding en implementatie

Voor overheidsdiensten die milieuvriendelijkere oplossingen willen aankopen, kan het GPP-proces in twee fasen worden verdeeld: voorbereiding en implementatie. Groene overheidsopdrachten kunnen slechts effectief zijn als de twee fasen zorgvuldig en volledig worden voltooid. Het cruciale resultaat van de voorbereidende fase is het aanbestedingsdocument van de groene opdracht, terwijl het leidende instrument in de implementatiefase het aan de winnende leverancier gegunde contract is. Zoals de onderstaande illustratie toont, bepaalt het aanbestedingsdocument een reeks voorwaarden en zet het contract uiteen hoe die voorwaarden zullen worden geverifieerd, gemonitord en afgedwongen om het succes van het GPP-proces te verzekeren.

Aanbesteding

- Bepaalt de prestatieverbintenissen, zoals de GPP-criteria en de technische specificaties.
- Onderzoekt het vermogen van elke inschrijver, zijn relevante vroegere ervaring en de conformiteit van zijn prestaties aan de hand van verklaringen van de inschrijvers, een onderzoek van hun kwalificaties en het opvragen van referenties.

Contract

- Dwingt de in de aanbesteding uiteengezette verbintenissen af door:
- Procedures voor de monitoring van hun naleving te voorzien.
  - De toepasselijke sancties te vermelden voor het verzuim om verbintenissen van de aanbesteding na te leven.

Catalogi van vooraf gescreende GPP-producten

In Letland, waar het gebruik van GPP verplicht is, kunnen de aankopers bepaalde types producten selecteren uit een vooraf opgestelde elektronische database met opties die al aan de GPP-eisen voldoen. Dit type instrument vereenvoudigt het GPP-proces en geeft de leveranciers die in de database voorkomen een ruimere erkenning.

Voorbeelden van praktische toepassingen van GPP

Als stof voor het rapport in de aanloop naar de internationale werkgroepvergadering werden voorbeelden van praktische toepassingen van GPP in de EU gebruikt. Deze voorbeelden van groene overheidsopdrachten hadden betrekking op verschillende categorieën van producten en diensten:

Kantoorpapier

Beeldvormingsapparatuur, computers en monitors

Voedings- en cateringdiensten

Schoonmaakproducten en -diensten

Binnenverlichting

Straatverlichting en verkeerslichten

Isolatie voor de verbetering van de energieprestaties van kantoorgebouwen

Voor elk voorbeeld werden de toepassing van GPP-criteria in de oorspronkelijke aanbestedingsdocumenten en de verificatie en monitoring van die criteria in de beoordelings- en implementatiefase onderzocht en bestudeerd.

Op basis van dit onderzoek werden 16 aanbevelingen ontwikkeld. Deze aanbevelingen kunnen stof leveren voor de ontwikkeling van praktische GPP-procedures in de partnerlanden van GPP4Growth en daarbuiten.

Aanbevelingen

Deze 16 aanbevelingen hebben betrekking op verscheidene factoren die GPP beïnvloeden: het wettelijke kader; het vermogen van de aankopers om GPP te implementeren; de verificatie en monitoring; de gereedheid van de markt; en het vermogen van de leveranciers om milieuvriendelijkere oplossingen aan te bieden.

Wettelijk kader

1

De toepassing van GPP-eisen versterken door **criteria, verificatie- en monitoringprocedures voor groene overheidsopdrachten in een wettelijk kader** op te nemen.

2

Regelmatige updates van de GPP-eisen en -criteria plannen, om te verzekeren dat actuele technologische ontwikkelingen in aanmerking worden genomen. Dit is vooral belangrijk voor de aankoopprocedures voor wegen, binnenvlichting, bouwwerken, elektrische en elektronische uitrusting.

3

De nationale wetgeving zou de bevoegdheden en verantwoordelijkheden moeten definiëren van nationale, sectorspecifieke instanties als **alles-in-een adviesbureaus voor aankopers voor specifiek sectoren** zoals de voeding, de bouw, de gezondheidszorg enz. Deze overkoepelende instanties kunnen: GPP-eisen afdwingen; in het GPP-proces optreden als ondubbelzinnige gidsen voor gemeentelijke en lokale/regionale overheden; helpen bij de toepassing van selectie- en verificatiecriteria voor groene overheidsopdrachten; en de aankopers praktische informatie verstrekken, zoals de gegevens van erkende laboratoria die monsters van producten kunnen testen, enzovoort.

4

GPP-aspecten, -streefdoelen en -voorzieningen opnemen in de documenten voor de regionale/lokale beleidsplanning. De aankopers zouden dan de respectieve documenten als referentie kunnen gebruiken in het geval van betwistingen door potentiële leveranciers in verband met de selectie en opname van bepaalde eisen in de aanbestedingsdocumenten.

Capacity of Procurers

5

Gestandaardiseerde formats ontwikkelen en toepassen in de vorm van elektronische instrumenten en modellen die een eenvoudige toepassing van GPP-procedures vergemakkelijken.

6

Geharmoniseerde opleidingsprogramma's ontwikkelen om de capaciteitsopbouw van de aankopers te bevorderen in de toepassing, verificatie en monitoring van GPP-criteria.

7

De aankopers zouden personeel en fondsen kunnen toewijzen aan het opstellen van aanbestedingsdocumenten voor groene overheidsopdrachten en voor de selectie en monitoring van de winnende inschrijvers tijdens de uitvoering van het contract, bijvoorbeeld om te bevestigen dat de herkomst van de producten overeenstemt met de in het contract opgenomen specificaties.

8

Gemeenten, scholen en andere openbare aankopers zouden in hun implementatie van GPP-praktijken moeten samenwerken. In deze samenwerking zouden ze hun individuele behoeften aan verschillende producten kunnen bespreken, om mogelijk een gezamenlijke aankoop overeen te komen. De samenwerking kan de individuele inspanning voor de groene aankoop van bepaalde goederen en diensten verlichten.

9

Een marktanalyse van de beschikbare goederen en diensten maken vooraleer men veeleisende GPP-criteria in de aanbestedingsdocumenten opneemt. Potentiële leveranciers verzoeken om een monster voor te leggen van een product dat aan de vereiste GPP-criteria voldoet, voorafgaand aan de definitieve keuze van de leverancier, kan nuttig zijn.

10

Wanneer bij de gunning van een contract andere criteria dan alleen de prijs in aanmerking worden genomen, **niet meer dan 50% van de algemene waarderingscore aan de prijs toekennen.** Dit zal het belang van de GPP-criteria in het beoordelingsproces benadrukken.

Meer aanbevelingen...

Verificatie- en monitoring-voorzieningen

11

De middelen voor de verificatie en monitoring van elk in de aanbesteding vermelde en in het contract voorgeschreven GPP-criterium identificeren en aangeven, met inbegrip van de procedure indien een toelevering van alternatieve producten/oplossingen nodig is.

12

Regelmatige controles van de naleving organiseren bij de relevante leverancier en daar indien nodig externe expertise bij betrekken.

Gereedheid van de markt

13

De toepassing van geharmoniseerde GPP-criteria in grotere geografische gebieden overwegen, om een grootschalige vraag tot stand te brengen die een respons van de markt aanmoedigt en vergroot. Een samenwerking tussen landen in geografische regio's kan in dat opzicht nuttig zijn.

14

Een systeem van beloningen en stimulansen ontwikkelen voor responsieve leveranciers en proactieve aankopers op de markt die GPP toepassen.

Capaciteit van de leveranciers

15

De communicatie tussen de aankopers en de leveranciers versterken, om verzoeken te specificeren en te verduidelijken, mogelijke opties te bespreken en noodzakelijke verbeteringen aan te pakken.

16

De toepassing van ondersteunende instrumenten voor GPP-procedures en de scope van de selectie verruimen naar leveranciers die **bijzonder toegankelijk zijn voor kmo's**.

Instrumenten voor de ondersteuning van de verificatie en de monitoring

De verificatiemethodes en instrumenten voor de levering van GPP-conforme goederen en diensten omvatten onder meer: de controle van identificatieplaatjes en labels (zoals **ecolabels** die verificatie en monitoring relatief gemakkelijk maken voor de aankopers); **eigen verklaringen** van de leveranciers, samen met duidelijk omschreven sancties voor misleidende verklaringen; **traceerbaarheidsdocumentatie**; demonstraties en/of tests van **productmonsters**; conformiteitscontroles tijdens de **garantieperiode**; bekwaamheidscontroles met betrekking tot de **kwalificaties van leveranciers**; **feedback** van leveranciers en klanten.

De monitoring van de naleving kan tijdens de volledige duur van een GPP-contract **vergaderingen** met leveranciers en klanten vereisen om eventuele problemen te bespreken en verbeteringsmaatregelen te ontwikkelen.

Wanneer de aankopers niet in staat zijn om een GPP-contract te verifiëren en te monitoren, kunnen **externe experts** met specifieke kennis en ervaring nodig zijn om hen te helpen.

Controlelijsten: In sectie 6 van het bronrapport van deze beleidsnota staan twee korte controlelijsten. Aankopers kunnen ze gebruiken als handleiding voor de verificatie- en monitoringprocessen van groene overheidsopdrachten.

Meer informatie

Deze beleidsnota werd opgemaakt door het Department of Communications, Climate Action and the Environment of the Republic of Ireland / Roinn Cumarsáide, Gníomhaithe ar son na hAeráide agus Comhshaoil en is gebaseerd op een rapport dat werd uitgewerkt door Baltic Environmental Forum – Latvia. De Zemgale Planning Region in Latvia is een GPP4Growth-partner. Het volledige rapport heet 'Application of Green Public Procurement and Monitoring of Implementation - Introductory Report Complementing International Working Group in Jelgava' (May 2019) en is op verzoek beschikbaar.

Bezoek www.interregeurope.eu/gpp4growth voor meer over GPP4Growth.

VRAGEN

Liesbeth Taverniers
Adviseur
Provincie Antwerpen
Dienst Duurzaam Milieu-
en
Natuurbeleid
Koningin Elisabethlei 22
2018 Antwerpen

T +32 3 240 57 55
liesbeth.taverniers
@provincieantwerpen.be